

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จิตติภมณท์ จันทโกศล^{1*}, ประยูร เทพนวล², เมธี ดิษฐ์สวัสดิ์³

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคลองหวะ (ทวีรัตน์ราษฎร์บำรุง) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 60 คน สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ Pre test-Post test Two Group Design เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ จำนวน 20 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R นักเรียน มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ผังมโนทัศน์ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือด้านความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R

มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งสองวิธีสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านจับใจความ, การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R, การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

บทนำ

ทักษะทางภาษาประกอบด้วย การฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของผู้อ่าน การอ่านมากทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ที่สำคัญทำให้คนมีความคิดกว้างไกลและมีวิสัยทัศน์ เนื่องจากการอ่านเป็นการจุดประกายความคิดของผู้อ่าน ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา ด้วยการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปบูรณาการกับความคิดของตนเองเกิดเป็นความคิดใหม่ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ (มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์, 2549 : 19) ผลการประเมิน PISA 2009 ของนักเรียนไทยพบว่า มีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนสาธิตกลุ่มเดียวที่แสดงว่ามีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ นักเรียนไทยเกือบครึ่งมีผลการประเมินการอ่านและวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับพื้นฐาน(ระดับ 2) และมากกว่าครึ่งในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนสมรรถนะระดับสูงมีน้อยมาก และไม่มีเลย ในวิชาการอ่าน (<http://pisathailand.ipst.ac.th>) นอกจากนี้ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2554 วิชาภาษาไทยที่มีการประเมินสาระการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ อยู่ในระดับพอใช้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.04 ในระดับสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 49.51 และในระดับจังหวัดคือ จังหวัดสงขลามีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.95 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : <http://www.niets.or.th/>) เมื่อพิจารณาในสาระการเรียนรู้ การอ่าน พบว่า ในระดับประเทศ อยู่ในระดับปรับปรุง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 48.14 ระดับสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.37 และในระดับจังหวัดคือ จังหวัดสงขลามีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.03 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : <http://www.niets.or.th/>) สำหรับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2554 วิชาภาษาไทย ของโรงเรียนในเครือข่ายภาครัฐที่ 5 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 11 โรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.33 อยู่ในระดับปรับปรุง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรหาวิธีสอนที่จะส่งเสริมและพัฒนาการอ่าน เพื่อความเข้าใจ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยนักเรียนจะได้นำความรู้จากการอ่านไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความพบว่า การสอนโดยใช้ วิธีสอน SQ4R (Survey, Question, Read, Record, Recite, and Reflect) ของ Robinson F.P. (1970) ช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ช่วยสร้างนิสัยการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะจับใจความสำคัญอย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาที่มีความยากได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนจดจำเรื่องที่อ่านได้นาน ช่วยให้รู้จักการคาดเดาคำถามที่จะพบในแบบทดสอบ นอกจากนี้ยังช่วยอ่านได้เร็วขึ้น ในขณะที่เดียวกันการสอนโดยใช้ SQ4R ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ เพราะโครงสร้างความรู้มี

หน้าที่ช่วยให้ผู้อ่านค้นหา และเลือกข้อมูลที่ต้องการ ตอบคำถามและยังช่วยตีความเรื่องราวที่อ่านอีกด้วย หากมีข้อมูลบางส่วนหายไป การใช้โครงสร้างความรู้จะช่วยทบทวนข้อมูลจากความทรงจำของตนเอง เพื่อให้เรื่องราวที่ขาดหายไปสมบูรณ์ขึ้น (จิราพร หนูฉาย.2551: 39) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R จะมีขั้นตอนเริ่มจากการให้นักเรียนได้อ่านอย่างคร่าวๆ (Survey) เพื่อสำรวจหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ขั้นตอนต่อไปเป็นการ ตั้งคำถาม (Question) โดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องเป็นคำถาม ขั้นตอนต่อไปให้นักเรียนได้อ่าน บทอ่านเพื่อหาคำตอบโดยละเอียด (Read) แล้วให้นักเรียนได้จดบันทึกข้อมูลต่างๆ (Record) ขั้นตอนต่อไปให้นักเรียนได้มีโอกาสเล่าเรื่องจากข้อมูลที่ได้อ่านไว้ (Recite) และขั้นตอนสุดท้ายให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากบทอ่านที่นักเรียนได้อ่าน (Reflect) (สุนทร อุดมหาราช. 2547: 3) นอกจากนี้จากการศึกษาวัตรกรรมในการจัดการเรียนรู้พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) ได้มีการนำมาใช้สอนกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพราะผังมโนทัศน์เป็นวิธีการพัฒนาความสามารถ ในการจำรูปแบบหนึ่ง ที่สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา (กาญจนา คุณารักษ์. 2545: 353) การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ผังมโนทัศน์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลได้ดี โดยใช้ทักษะการจัดระบบโครงสร้างของความรู้ การทำความเข้าใจเนื้อหาและความสัมพันธ์ ของความคิดรวบยอด (Romance and Vitale,1999) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้เน้นให้มีการนำผังมโนทัศน์มาใช้ ในกระบวนการเขียน ในขั้นของการเตรียมการเขียน เพื่อจดบันทึกความคิดที่จะเขียนเป็นรูปหัวข้อเรื่องใหญ่ หัวข้อย่อย และรายละเอียดคร่าวๆ ส่วนกระบวนการอ่านนั้น จะใช้ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นการเตรียมอ่าน ขั้นการอ่าน ขั้นการแสดงความคิดเห็น ขั้นการอ่านสำรวจ(อ่านซ้ำ) และขั้นการขยายความคิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 38) ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากหลักการของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ SQ4R และ ผังมโนทัศน์ แล้ว จะเห็นว่าการสอนโดยใช้ SQ4R มุ่งเน้นกระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบ ส่วนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ก็ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน มีโอกาสฝึกทักษะการอ่าน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้เร็วขึ้น และมีความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น ทำให้การเขียนพัฒนาตามไปด้วย ทำให้ผู้วิจัยมีความสงสัยว่า วิธีการสอนโดยใช้ SQ4R น่าจะส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนมากกว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์หรือไม่ จึงนำมาออกแบบการวิจัยในครั้งนี้ โดยมุ่งหวังที่จะนำมาพัฒนาการสอนอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้น อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่นๆ สูงขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้อยู่ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

เอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยสำคัญ

การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจซึ่งการอ่านทั้งสองประเภทนี้เป็นสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้อ่านได้อย่างถูกต้อง ดังที่ สนิท สัตโยภาส(2542: 144-168) สรุปประเภทของการอ่านไว้ 2 ประเภท คือ

1.การอ่านออกเสียง เป็นกระบวนการอ่านต่อเนื่องระหว่างสายตา สมองและการเปล่งเสียง คือ สายตาจะต้องจับจ้องที่ตัวหนังสือ สมองมีหน้าที่ถ่ายทอดอักษรออกมาเป็นความคิดแล้วประมวลความคิดออกมาเป็นถ้อยคำพร้อมกับเปล่งเสียงออกมดั่ง ๆ โดยการอ่านออกเสียง นั้น มีอยู่ 3 ประเภท

1.1 การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว การอ่านออกเสียงร้อยแก้วจะยึดหลักเปล่งเสียง ตามธรรมชาติที่มนุษย์พูดกันในชีวิตจริง โดยผู้อ่านต้องพยายามรักษารากเดิมไว้ในสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ ความเข้าใจ และอรรถรสตามที่ผู้เขียนต้องการ ด้วยการยึดหลักการอ่านและกระบวนการฝึกอ่าน โดยฝึกเปล่งเสียงอ่านอย่างชัดเจน ทำเสียงเหมือนพูด เสียงไม่ดังหรือค่อยเกินไป อ่านไม่ช้าหรือเร็วเกินไป เน้นคำให้เหมาะสมกับความหมายเปล่งเสียงคำทุกคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธี

1.2 การอ่านออกเสียงร้อยกรองด้วยเสียงปรกติ จะปฏิบัติคล้ายกับการอ่านร้อยแก้วต่างกันที่การอ่านออกเสียงด้วยเสียงปรกติจะต้องเว้นจังหวะการอ่านให้เป็นไปตามฉันทลักษณ์ ของคำประพันธ์ประเภทนั้น ๆ

1.3 การอ่านออกเสียงร้อยกรองทำนองเสนาะ เป็นการอ่านบทร้อยกรองที่มีสำเนียงสูงต่ำ หนักเบา ขาวสั้น มีเอื้อนเสียง และเน้นเสียงสัมผัสอย่างไพเราะชัดเจน จังหวะการอ่านและคลื่นเสียงเป็นกังวาน ฟังแล้วเกิดความเพลิดเพลินและมีอารมณ์คล้อยตาม

2.การอ่านในใจ เป็นกระบวนการที่เรามองดูอักษรและถ่ายทอดเป็นความคิดอย่างเงียบ ๆ ในใจ ความคิดที่ได้จะรวมเป็นความเข้าใจและประสบการณ์ที่ผู้อ่านจะสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์เมื่อถึงเวลาอันสมควรต่อไป การอ่านในใจมีความสำคัญต่อบุคคลมาก เพราะเป็นการอ่านที่จะใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้วิชาการต่าง ๆ เป็นการอ่านที่จะช่วยสร้างวิสัยทัศน์ ได้อย่างกว้างไกล สร้างบุคคลให้รู้เท่าทันโลกปัจจุบันได้ และยังเป็น การอ่าน ที่ให้ความบันเทิง การอ่าน ในใจแบ่งตามลำดับจุดประสงค์ได้ 5 ประเภท คือ

2.1 การฝึกอ่านเร็ว การอ่านหนังสือเร็วมีประโยชน์กับผู้อ่านอย่างยิ่งในแง่ที่ผู้อ่านจะอ่านได้ในปริมาณมาก เก็บใจความสำคัญ ได้มาก การฝึกความเร็วในการอ่านในใจจึงสำคัญมาก

2.2 การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านที่ผู้อ่านพยายามเข้าถึงสาระสำคัญของข้อความในแง่มุมต่าง ๆ เช่น สรุปเรื่อง บอกรายละเอียดของเรื่อง ลำดับเรื่องราว บอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในเรื่อง เปรียบเทียบ บอกเหตุผล แยกแยะ คาดการณ์ บอกความตั้งใจของผู้เขียนได้ และสามารถตั้งชื่อเรื่องให้บทอ่านได้ เป็นต้น ลักษณะการอ่านในใจนี้เหมาะกับการอ่านงานเขียนทุกประเภท โดยเฉพาะตำรา บทความเชิงวิชาการ สารคดี และเรื่องราวต่าง ๆ

2.3 การอ่านสรุปความ หรือการอ่านจับใจความ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมุ่งจับสาระสำคัญของข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านให้ได้ การอ่านแบบนี้มักใช้กับการอ่านงานเขียนประเภทข่าว สารคดี บทความ นิทาน เรื่องสั้น และนวนิยาย เป็นต้น

2.4 การอ่านตีความ การอ่านตีความหรือวินิจสาร เป็นการอ่านเพื่อหาความหมาย ที่ซ่อนเร้นหรือความหมายที่แท้จริงของสาร โดยพิจารณาข้อความที่อ่านว่าผู้เขียนมีเจตนาให้ผู้อ่านเกิดความคิดหรือความรู้สึกอะไร นอกเหนือจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

2.5 การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินค่า เป็นกระบวนการอ่านที่สร้างวิจารณ์ญาณให้แก่ผู้อ่าน เพราะวิจารณ์ญาณในการอ่านเกิดได้ก็ต่อเมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์แล้วเกิดการวิจารณ์สารที่อ่าน สุดท้ายจึงตัดสินประเมินค่าของสิ่งที่อ่าน

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการเรียน เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ต่อตนเอง ซึ่ง เฉลียว กันนิกา (2548: 17) สรุปว่า การอ่านจับใจความ หมายถึงการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน แปลความหมายและค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่าคืออะไร ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ และส่วนที่ขยายใจความสำคัญหรือส่วนประกอบเพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น การอ่านจับใจความให้ได้ดีนั้น ต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายประการ โดยความสามารถในการอ่านจับใจความ ที่ผู้วิจัยยึดเป็นหลักในการวิจัย ได้แก่แนวคิดของมิลเลอร์ (Miller, 1990: 1) ที่กล่าวถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งสรุปได้ 4 ประการดังนี้

1. ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension) ผู้อ่านสามารถบอกใจความสำคัญ รายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์และปฏิบัติตามคำแนะนำได้

2. ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation or Inferential Comprehension) สามารถตอบคำถามโดยใช้การตีความ อ้างอิงหรือสรุปความ เข้าใจอารมณ์และจุดประสงค์ของผู้เขียนย่อความจากสิ่งที่อ่าน เข้าใจความที่เป็นเหตุเป็นผล สรุปใจความสำคัญได้

3. ความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) เป็นความสามารถประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น ได้แก่ ความสามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็น ประเมินสิ่งที่อ่าน เปรียบเทียบสิ่งที่อ่าน แปลความภาษาบอกถึงความโน้มเอียงของผู้เขียนได้

4. ความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ (Creative Reading) เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R นั้นผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนของ นักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้น S (Survey) ให้นักเรียนอ่านสำรวจ เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง 2. ขั้น Q (Question) การตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องให้เป็นคำถาม 3. ขั้น R (Read) อ่านบทอ่านอย่างรอบคอบ เพื่อหาคำตอบอย่างละเอียด 4. ขั้น R (Record) นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ 5. ขั้น R (Recite) การตอบคำถาม เล่าเรื่องหรือทบทวนเรื่องที่อ่านจากข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้ หรือเขียนสรุปใจความสำคัญโดยใช้ถ้อยคำของตนเอง 6. ขั้น R (Reflect) วิเคราะห์วิจารณ์บทอ่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านที่นักเรียนได้อ่าน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ของนักการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นก่อนอ่าน เป็นการระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 2. ขั้นระหว่างอ่าน ให้นักเรียนอ่านเรื่องผ่าน ๆ โดยตลอด และตั้งคำถามสั้น ๆ สร้างมโนทัศน์ จากเรื่องที่อ่าน โดยเขียนมโนทัศน์หลักหรือหัวข้อเรื่อง เขียน

มโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์หลัก เขียนมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์รองแตกออกไปเรื่อย ๆ และใช้สี รูปภาพ ลูกศร เชื่อมโยงความคิด 3. ชั้นหลังการอ่าน เป็นการสรุปเรื่องทั้งหมดเป็นภาษาของตนเอง และให้นักเรียนนำเสนอผลงาน สะท้อนความคิด

งานวิจัยที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ นั้นพบว่า รัตนกันท์ เลิศคำฟู (2547: 55) ได้วิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียน นักเรียนร้อยละ 75.00 ผ่านเกณฑ์ 60 % และมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มร้อยละ 62.08 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนในระดับดีมาก นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจและต้องการเรียนด้วยวิธีสอนแบบ เอสคิวโฟร์อาร์อีก และจำเนียร เล็กสุมา (2552: 118) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และนักเรียน มีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับ สูง นอกจากนี้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้และผลการวิจัยเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการทำวิจัยและการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

วิธีการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในเครือข่ายภาครัฐที่ 5 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 11 โรงเรียน จำนวน 16 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 360 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคลองหว่า (ทวีรัตน์ราษฎร์บำรุง) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 60 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และจับฉลากได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 เพื่อใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 เพื่อใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ห้องละ 20 ชั่วโมง

2. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่วิธีการจัดการเรียนรู้ 2 วิธี ประกอบด้วย

2.1 วิธีการจัดการเรียนรู้

2.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R

2.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

2.2 ช่วงเวลา

2.2.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 หลังการจัดการเรียนรู้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความ

3. เครื่องมือวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ นั้นเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่านนิทานพื้นบ้าน การอ่านสารคดี การอ่านบทความ การอ่านนิทานชาดก และการอ่านเรื่องสั้นๆ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐานวิธีสอนละ 10 แผนให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) โดยใช้แบบสอบถามประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดโคกสมานคุณ จำนวน 35 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ในการอ่านจับใจความ ตามแนวคิดของ มิลเลอร์ (Miller, 1990: 1) ได้แก่ การจับใจความสำคัญ การตีความ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างสร้างสรรค์ นำไปวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ คือหาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของข้อสอบ โดยใช้เทคนิค 27% จากตาราง จุง เตห์ ฟาน (Chung The Fan, 1952: 1-32) และคัดเลือกข้อสอบมาจำนวน 40 ข้อ ซึ่งได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .78 และได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .80 หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 123) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Pre test-Post test Two Group Design โดยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการเรียน (Pre test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยตนเอง ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่อง การจับใจความสำคัญ การตีความหรือสรุปลงความเห็น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือ การนำไปใช้ และใช้เวลาสอนจำนวน 20 ชั่วโมงเท่ากัน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

เมื่อทดลองครบ 20 ชั่วโมงแล้ว ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความฉบับเดียวกันกับที่ใช้ในการสอบก่อนการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยนี้เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ภายในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test for dependent Sample และ เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ โดยใช้ t-test for Independent Sample

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลตามลำดับดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R

(N = 30)

ความสามารถในการอ่านจับใจความ	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง	10	6.67	1.58	9.27	0.91	-10.718**
ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น	10	5.93	1.53	7.97	1.49	-6.836*
ความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	10	6.13	1.36	7.67	1.09	-6.707**
ความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้	10	6.17	1.72	8.20	1.24	-7.119**
เฉลี่ย	10	6.22	1.15	8.27	0.83	-16.580**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R หลังเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนรู้ ($\bar{X}$) เท่ากับ 6.22 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนรู้ ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.27 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง ($\bar{X} = 9.27$) ความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ ($\bar{X} = 8.20$) ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น ($\bar{X} = 7.97$) และความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 7.67$)

2.เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

(N = 30)

ความสามารถในการอ่านจับใจความ	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง	10	7.10	1.83	8.53	1.28	-4.576**
ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น	10	6.10	1.49	7.07	1.48	-3.778**
ความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	10	6.47	1.65	7.67	1.29	-3.363**
ความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้	10	5.10	1.21	6.43	1.22	-3.959**
เฉลี่ย	10	6.19	1.04	7.42	0.88	-6.907**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง ($\bar{X} = 8.53$) ความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 7.67$) ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น ($\bar{X} = 7.07$) และความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ ($\bar{X} = 6.43$)

3.เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ผังมโนทัศน์

ความสามารถในการอ่านจับใจความ	คะแนนเต็ม	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R (N = 30)		วิธีสอนโดยใช้ ผังมโนทัศน์ (N = 30)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง	10	9.27	0.91	8.53	1.28	2.561*

ความสามารถตีความหรือสรุปลง ความเห็น	10	7.97	1.50	7.07	1.48	2.339*
ความสามารถอ่านอย่างมี วิจารณญาณ	10	7.67	1.09	7.67	1.29	.000
ความสามารถอ่านอย่าง สร้างสรรค์หรือการนำไปใช้	10	8.20	1.24	6.43	1.22	5.550**
ภาพรวม	10	8.27	0.83	7.42	0.88	3.837**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ในภาพรวมความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.27 สูงกว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.42 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R ในด้านความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.27 สูงกว่า การเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.53 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.20 สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 6.43 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือด้านความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.97 สูงกว่า การเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ผังมโนทัศน์ ซึ่งมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.07 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งสองวิธีสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 7.67$)

การสรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1.การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ก่อนและหลัง เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เป็น วิธีสอนอ่านที่มีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มากที่สุด ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ครุมีบทบาทในการกระตุ้นให้นักเรียนคิดและใช้ ความสามารถในการอ่าน เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนทั้งหกขั้นตอนแล้ว จะทำให้สามารถจับใจความสำคัญของ เรื่อง ที่อ่านได้ในที่สุด (สุคนธ์ สนิธพานนท์.2545 :291) โดยขั้นตอนที่ 1.ขั้น S (Survey) ซึ่งให้นักเรียนอ่านสำรวจ เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง เป็นการสำรวจข้อมูล สอดคล้องกับหลักการอ่าน จับใจความของ จูไรรัตน์ ลักษณะ ศิริ (2547: 43) ที่ให้ผู้อ่านอ่านเรื่องที่จะจับใจความทั้งหมดให้จบอย่างรวดเร็ว ๆ ต้องอ่านทั้งเรื่องเพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่ อ่านมีเนื้อหา โดยรวมเกี่ยวกับอะไรซึ่งเป็นการค้นหาความคิดสำคัญของเรื่องที่ทำนั้นเอง ขั้นตอนที่ 2 ขั้น Q (Question) นักเรียนตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องให้เป็นคำถาม วิธีการนี้ทำให้นักเรียนอ่าน

อย่างมีจุดมุ่งหมาย อ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้ไม่หลงทาง ดังที่ สิริพร ลิ้มตระกูล (2542 :26) ได้กล่าวว่า การอ่านควรตั้งคำถามว่า ย่อหน้านี้กล่าวถึงใครหรืออะไร กล่าวถึงบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้นว่าอย่างไรและสามารถหารายละเอียดจากเรื่องที่อ่านโดยการตั้งคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม และยังสอดคล้องกับวิธีจัดการเรียนรู้แบบ KWL ขึ้น W การตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านโดยให้ผู้เรียนเขียนคำถามสิ่งที่ต้องการรู้ให้มากที่สุด (สุวิทย์ มูลคำ.2545 :91) ขั้นตอนที่ 3 ขึ้น R (Read) นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างรอบคอบ เพื่อหาคำตอบอย่างละเอียด ช่วยให้นักเรียน จับใจความสำคัญได้ดี ถูกต้องตรงกับจุดมุ่งหมาย ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 :89-92) ให้ความเห็นว่าทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความของนักเรียน คือการค้นหาใจความสำคัญที่มีอยู่ในข้อความ แต่ละตอนของเรื่องทีอ่านและการค้นหาส่วนปลีกย่อยที่ให้ความรู้ จะช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นใจความสำคัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 4 ขึ้น R (Record) นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ การบันทึกจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและจดจำเรื่องทีอ่านยิ่งขึ้นซึ่ง กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534 :105) ให้หลักในการอ่านจับใจความว่า การอ่านทุกครั้งควรจดบันทึกหัวข้อย่อหรือทำสัญลักษณ์ส่วนที่เป็นความสำคัญ เช่น จีดเส้นใต้ จีดเส้นทึบ หรือทำเครื่องหมายดอกจัน จะช่วยให้นักเรียนจดจำข้อความและจับใจความสำคัญของเรื่องได้ ขั้นตอนที่ 5 ขึ้น R (Recite) การให้นักเรียนตอบคำถาม เล่าเรื่องหรือทบทวนเรื่องทีอ่านจากข้อมูลทีได้จดบันทึกไว้ หรือเขียนสรุปใจความสำคัญโดยใช้ถ้อยคำของตนเอง ดังที่ กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2541:105) กล่าวไว้ว่า ควรให้ผู้อ่านสรุปเรียบเรียงเรื่องราวทีอ่านด้วยสำนวนภาษาของตนเอง จะช่วยให้เข้าใจเรื่องทีอ่านได้ดียิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 6 ขึ้น R (Reflect) นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์บทอ่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทอ่านทีนักเรียนได้อ่าน การแสดงความคิดเห็นจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้สมองเพื่อพัฒนาสติปัญญา และยังเป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีเหตุผล ดังที่กรมวิชาการ (2544: 35) ได้เสนอแนะวิธีสอนการอ่านจับใจความสำคัญไว้ว่าควรให้ปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่องหลังการอ่าน เช่น ตอบคำถาม สรุปเรื่อง วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อทดสอบความเข้าใจและฝึกให้ปฏิบัติในการอ่านทีถูกต้อง เห็นคุณค่าของการอ่าน

นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะทีสอนพบว่า พฤติกรรมในการอ่านของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางทีพัฒนาขึ้น โดยหลังจากทีนักเรียนได้รับการฝึกอ่านโดยใช้ขั้นตอนของ SQ4R แล้ว เมื่อนักเรียนได้รับบทอ่าน นักเรียนจะปฏิบัติตามขั้นตอนของ SQ4R ทันที นักเรียนจะมีพัฒนาการในการตั้งประเด็นคำถามได้ขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถจับใจความ หรือประเด็นสำคัญของเรื่องได้ และจากการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ก็มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากเพื่อนด้วยกัน นักเรียนเก่งจะช่วยนักเรียนอ่อนกระตุ้นให้ฝึกคิด และแสดงความคิดเห็น ช่วยกันตั้งคำถามและหาคำตอบจากบทอ่าน นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลของตนเองกับเพื่อนได้ เป็นการช่วยนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทีระดับ .01 โดยนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานทีกำหนดไว้ เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังโนทัศน์ เป็นการจัดการเรียนรู้ทีมีการสรุปเนื้อหาทีเรียนโดยใช้แผนผังซึ่งมีลักษณะเป็นภาพเชิงเส้นทีประกอบด้วยความคิดหลัก ความคิดรอง ความคิดย่อย ทีเชื่อมโยงกันอย่าง

ต่อเนื่องตามลำดับความสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะสรุปเนื้อหา ข้อคิด ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับความเห็นของ ศิริพร ทูเครือ (2544: 35) ว่าผังมโนทัศน์ ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยการใช้กรอบมโนทัศน์ในการสรุปความหมายจากสิ่งที่เรียน จะทำให้นักเรียนจดจำไปได้นานและมีความคงทนเพราะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนไปทั้งหมด

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับวิธีสอนโดยใช้ ผังมโนทัศน์ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือด้านความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งสองวิธีสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เป็นวิธีสอนการอ่านที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ดีและยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว และจดจำเรื่องตลอดจนสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ รัตนกันท์ เลิศคำฟู (2547 : 58) สรุปว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน โดยแต่ละขั้นตอนจะกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดตลอดเวลา กล่าวแสดงความคิด นักเรียนมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา มีอิสระในการคิด ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล การตั้งคำถามช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าไม่ได้ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า สามารถอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นแนวทางให้ผู้เรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้และสามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้ในที่สุด นอกจากนี้พบว่านักเรียนกลุ่มอ่อนมีการพัฒนาในการอ่านอย่างเห็นได้ชัด จนใกล้เคียงกับนักเรียนที่เรียนเก่ง เนื่องจากนักเรียนได้รับการพัฒนาด้านการอ่านอย่างมีขั้นตอน

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร อุดมหาราช (2547 : 47) พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธี SQ4R กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถวุฒิ ตรีภักขรกุล (2542 : 69-70) ซึ่งได้ทำวิจัยเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี SQ4R ประกอบกับ TLS กับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธี SQ4R ประกอบกับ TLS มีความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือด้านความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เป็นกลวิธีการอ่านที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน และทักษะการคิด สอดคล้องกับความเห็นของ พรนิภา บรรจงมณี (2548 : 14) ที่สรุปว่า การใช้เทคนิค SQ4R มีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ในขั้นตอนการอ่านสำรวจหัวข้อของบทอ่านอย่างคร่าว ๆ ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างรวดเร็วของผู้เรียน ทำให้ช่วยให้จับบทอ่านและและภาพรวม การตั้งคำถามก่อนการอ่าน ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านและทักษะการคิดเพิ่มขึ้น เมื่อเกี่ยวข้องกับคำถามที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตั้งสมมติฐานและประเมินข้อมูลในบทอ่าน และการบอกคำตอบอีกครั้งเป็นการให้ผู้เรียนได้บรรยายเรื่องที่อ่านจากความทรงจำอย่างทันทีหลังจากการอ่าน ซึ่งเป็นการลดอัตราการลืมให้น้อยลงและสามารถตอบคำถามจากบทอ่านได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูดี โปธาเย (2546 : 11) ที่อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ SQ4R ในขั้นตอนอ่านสำรวจ เป็นการดูแบบผ่านไปอย่างคร่าว ๆ เพื่อดูว่าเนื้อหาในบทนั้นมีขนาดยาวมากน้อยขนาดไหน และในขณะเดียวกันก็เป็นการ จับใจความสำคัญอย่างคร่าว ๆ และดูหัวข้อย่อย เพื่อนำไปตั้งคำถามที่ได้มาจากบทอ่านเพื่อถามตัวเอง ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญๆ ในบทนั้น โดยคำถามที่ถามนั้น ได้แก่ ใคร อะไร ทำไม อย่างไร และเมื่อไหร่ ซึ่งจะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีจุดหมายและจับประเด็น ที่สำคัญได้

สำหรับด้านความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งสองวิธีสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 7.67$) นั้น อาจเป็นเพราะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านโดยใช้ความคิด พิจารณาส่งที่อ่านอย่างมีเหตุผล สามารถเข้าใจความคิดของผู้เขียน แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นได้ ซึ่งเป็นทักษะการอ่านขั้นสูง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R ในระดับประถมศึกษาจึงมุ่งเน้นการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ ก็มุ่งให้นักเรียนได้รู้ความสัมพันธ์ของเนื้อหาทั้งหมดที่อ่าน อีกประเด็นหนึ่งก็คือ ช่วงเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ชั่วโมง ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยโดยสรุป ผู้วิจัยสามารถยืนยันได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R และผังมโนทัศน์ สามารถส่งผลต่อ ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ตามสมมติฐานที่ระบุว่า นักเรียน มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองวิธีสอน ทั้งนี้มีความแตกต่างกันตรงที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนการสอนที่จะฝึกฝนให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความที่แตกต่างกันเท่านั้น เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนตามขั้นตอนทั้งสองวิธี ก็ส่งผลให้นักเรียนสามารถอ่านได้เร็วขึ้นและมีความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น ดังนั้นการนำการจัดการเรียนรู้ โดย

ใช้ SQ4R และผังมโนทัศน์มาใช้ในการพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนจึงสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คุณารักษ์. (2545). การออกแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา วิชญ์ปกรณ์. (2541, กรกฎาคม – ธันวาคม). รสวรรณคดีนั้นสำคัญไฉน. วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร ปีที่ 6 ฉบับที่ 2.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2547). การใช้ภาษาไทย. นครปฐม : หนังสือในโครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราพร หนูลา. (2551). ผลการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโล๊ะหาร จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จำเนียร เล็กสุมา. (2552). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจลิยว กัณนิกา. (2548). การเปรียบเทียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน . กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พรนิภา บรรจงมณี. (2548). การใช้เทคนิค เอส คิว โฟว์ อาร์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์. (2549). อ่านเป็น : เรียนก่อน สอนเก่ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- ยุวดี โปธายะ. (2546). การใช้วิธีการสอนโดยใช้ SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- รัตนกันท์ เลิศคำฟู. (2547). การใช้วิธีสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร ทูเครือ. (2544). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2542). การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-7 (เอกสารการสอน). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2552). โครงการ PISA ผลการประเมิน PISA 2009. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://pisathailand.ipst.ac.th/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 พ.ค.2555).
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน). (2555). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2554. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.niets.or.th/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 15 พ.ค.2555).
- สนิท สัตโยภาส. (2542). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สุคนธ์ ลินธพานนท์. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 .กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2545). วิธีจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทร อุดมหาราช. (2547). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับการสอนตามคู่มือครู.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อรรถวุฒิ ตรีกิจจรกุล. (2542). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี SQ4R ประกอบกับ TLS กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- Fan , Chung – The. (1952). Item Analysis Table . Princeton. New Jersey : Educational Service.
- Miller, Wilmatt. (1990). Reading comprehension activities kit. The United State in America : The Center for Applied Research in Education.
- Robinson, F.P. (1970). Effective study. (4TH ED.). New York: Harper & Row.
- Romance, N. R., & Vitale, M. R. (1999). Broadening the framework for student-centered instruction: Using concept mapping as a tool for knowledge-based learning. College Teaching, 47, 74-79.